

Opojnost glazbe ili putovanje u razgaljenost

Gaetano Donizetti

Za Donizettija vele da je, s muzikološkog, ali i s vremenskog aspekta, bio most između dvojice opernih, skladateljskih virtuozu: Rossinija i Verdija. Ta konstatacija je izgledno nepravedna poput tragične sudbine koja je u privatnome životu zadesila ovog skladatelja, budući da je Donizetti svojim dojmljivim opusom (74 glazbeno-kazališna djela, 13 simfonija, 4 koncerta, 5 misa, 31 kantata, 20 kvarteta i cijeli niz komornih djela) i sam impozantno zasjeo na pijedestal skladateljske virtuoznosti. Dok Bellini, primjerice, s mukom, dugotrajno sklada svoja majstorstva, Donizetti sklada s lakoćom, što dokazuje i p r i č a vezana uz *Ljubavni napitak*, komičnu operu u dva čina koju je skladao u samo dva tjedna... Donizetti, naime, živi i stvara u vremenu kad operne kuće od skladatelja unaprijed naručuju opere, što se po običaju publici unaprijed i najavljivalo u maniri najboljeg suvremenog PR-a. Kazalište Canobbiana koje je tridesetih godina devetnaestoga stoljeća, uz Scalu, bilo najveće kazalište u Milanu, zbog te se PR-prakse našlo u velikoj neprilici, budući da skladatelj koji se obavezao napisati operu nije ispunio riječ. Impresario Allesandro Lanari je bio izvan sebe od panike koja je minula kad je do njega došla vijest kako se baš tad u Milanu nalazi već renomirani skladatelj Donizetti. Donizettiju su tad 34 godine i iza sebe ima već 36 opera, renome i ogroman trijumf što ga je baš u Milanu, dvije godine ranije doživjela praizvedba njegove opere *Anna Bolena*.

Impresario u panici je Donizettiju isprva predložio neka doradi neku svoju staru, na sceni nerealiziranu partituru i pripremi je za izvedbu u Canobbiani, no skladatelj ga odbija. Izjavljuje mu kako nema običaj krpiti ni svoja, ni tuđa djela. „Ako Romani pristane, radije ću skladatai novu operu.” Izjavljuje Donizetti Lanariju.

Felice Romani je tad bio libretist zvjezdanog statusa, jedan od najplodonosnijih i najuspješnijih libretista rane talijanske romantične opere, ali i prevoditelj francuske književnosti na talijanski koji je istodobno, s kolegom s fakulteta pripremao rječnik u šest svezaka o mitologiji i antici, kao i keltsku povijest Italije.

Libreto Felice Romani

Počesto nadahnut upravo francuskom književnošću, Romani libreta piše za Bellinija, Donizettija, Rossinija, pa čak i Verdija (opera *Jedan dan kraljevanja*). Dok s Donizettijem prelistava knjige i postojeća libreta u potrazi za temom i sadržajem opere koja se mora roditi u samo dva tjedna, pozornost im privlači komedija *Ljubavni napitak* (*Le Philtre*) poznatog francuskog libretista E. Scribea koji se, pak, tijekom pisanja poslužio komedijom *Il filtro* talijanskog autora S. Malapertea koju je preveo na francuski, radnju prebacio u baskijsko selo te napisao libreto za istoimenu operu Daniela Françoisa Aubera koja je praizvedena 20. lipnja 1831. u pariškoj Operi, s tad najpoznatijim i najvećim francuskim tenorom, Adolpheom Nourritom u glavnoj ulozi. Nije, međutim, slučaj htio da Romani i Donizetti nasumično nabasaju na u Auberovu operu utjelovljeni Scribeov libreto. Na njega ih je uputio Henri-Bernard Dabadie, slavni francuski bariton koji je u Auberovu *napitku* tumačio ulogu *Jolicoeura* koji u Donizettijevoj operi postaje *Belcore*. Romani, naime, mijenja imena lica i radnju prilagođava talijanskom ukusu. U libreto čak,

protiv svoje volje, ali na Donizettijevo inzistiranje ubacuje zapravo najljepši i daleko najpoznatiji ulomak – *Nemorinovu* ariju *Una furtiva lagrima*. Taj “umetak” po skladateljevoj volji jamačno je čudesan ako je za vjerovati glasinama koje su Romanija pratile kao taštog i svadljivog, razmetljivog i vrlo svjesnog vlastita talenta. Bilo kako bilo, plod suradnje majstora-skladatelja i vrsnog libretista izveden je samo dva tjedna nakon sklapanja dogovora, 12. svibnja 1832. na sceni milanskoga Teatra della Canobbiana. I dogodilo se čudo kakvo priželjkuju svi umjetnici svih vremena i podneblja – lirski snažna, a opet nježna i graciozna opera koja kroz šaljivost provlači melankoliju žudnje za ljubavlju, čarobni napitak osvaja publiku i kritiku, pridobiva sve, oduševljava čak i glasovitog, izrazito strogog bečkog kritičara Eduarda Hanslicka. Virtuozna orkestracija, Donizettijevo majstorstvo u praćenju vokalne linije koja “ondulira” u cjelokupnom emocijskom spektru, sve udruženo u ogledni primjer, remekdjelo buffa opere, *Ljubavnom napitku* su zajamčili ne samo trenutani uspjeh, nego i cijeli niz gostovanja po svjetskim pozornicima, no prvenstveno dugovječnost kakvom se podičiti može samo ono što dokučilo je sjevremenost i savršenstvo naracije kajdama ili riječima.

Uz *Ljubavni napitak*, Donizetti je samome sebi skladao spomenike maestralnim operama *Lucia di Lammermoor* i *Don Pasquale* kojima je ostavio neizbrisiv trag

Ivana Šojat

“Volim *Ljubavni napitak*. To je komična opera kroz koju se provlači nit nostalgije i romantike, što je i čini tako privlačnom, no istodobno i tako izvedbeno teškom.”

Evelino Pidò, talijanski dirigent

Sadržaj opere

Prvi čin

Siromašan i pritom naivan seljak *Nemorino* iz prikrajka se divi prelijepoj i imućnoj zemljoposjednici *Adini* u ariji *Quanto è bella, quanto è cara* (Kako je lijepa, kako je draga). Nespretni *Nemorino* se pokušava udvarati *Adini* koja seljanima čita priču o *Tristanu i Izoldi*, koja se u ariji *Della crudele Isotta* (Okrutna Izolde) ruga takozvanom ljubavnom napitku. S četom vojnika u selo dolazi narednik *Belcore* koji se predstavlja arijom *Come Paride vezzoso* (Kao zavodnički Pariz) i odmah osvaja *Adinu*. *Adina* arijom *Chiedi all' aura lusinghiera* (Pitaj zamaman povjetarac) odbija *Nemorina*. Seljani se ruguju očajnome *Nemorinu*. Njihovo ruganje prekida zvuk trube koja najavljuje dolazak nadriječnika,

doktora *Dulcamare* koji na scenu stupa s komičnom arijom *Udite, udite, o rustici* (Čujte, seljani, čujte). *Dulcamara* seljanima predstavlja svoje čudotvorne napitke koji, uvjerava ih, liječe apsolutno sve. Očajni *Nemorino* kojemu na pamet pada priča o *Izoldi*, posljednjim dukatom od *Dulcamarea* kupuje takozvani “ljubavni napitak” Kupoprodaja je popraćena duetom *Nemorina* i *Dulcamarea* *Voglio dire... Obbligato! Obbligato!* (Hoću reći... Zahvalan sam, zahvalan), gdje *Dulcamare* *Nemorinu* jamči da će ga *Adina* zavoljeti, a *Nemorino* mu se zahvaljuje. Ljubavni napitak je zapravo najjeftinije vino koje *Nemorino* ispija, opija se te se s novostečenim samopouzdanjem počinje ponašati samouvjerenom. *Adini* to zasmeta, jer zapravo ipak nije ravnodušna prema *Nemorinu*. Iz prkosa se pristaje udati za narednika *Belcorea*. *Belcore* inzistira da se vjenčanje odmah održi, budući da je pristigla naredba da vojska mora napustiti selo. *Adina* na to pristaje, nakon čega slijedi duet *Esulti pur la barbara* (Neka likuje okrutnica) s *Nemorinom* koji se tješi pjesmom i plesom.

Drugi čin

Vjenčanje *Adine* i *Belcorea* sprema se na njenu posjedu, a priprema za slavlje popraćena je zbarskom dionicom *Cantiam, cantiam* (Pjevajmo, zapjevajmo). Mladenci izvode šaljiv duet *Io son ricco, tu sei bella* (Ja sam bogat, ti si lijepa). Dok *Adina* oklijeva s potpisivanjem ugovora, *Nemorino* od doktora *Dulcamarea* kupuje i drugu bočicu onog, takozvanog “ljubavnog napitka” ne bi li pospješio njegov učinak. Budući da je ostao bez novaca, *Nemorino* pristaje otići u vojsku. Svjedočeći tom njegovom postupku, *Adina* postaje svjesna njegove ljubavi, ali i vlastitih osjećaja.

Slijedi duet nje i *Dulcamarea* *Quanto amore!* (Kolike li ljubavi!). Vjerujući u moć čarobnog napitka, *Nemorino* hini ravnodušnost. Iznenađena, seljani saznaju da je *Nemorinov* bogati stric umro i ostavio sve *Nemorinu*. Seljanke počinju zavoditi *Nemorina* koji to pripisuje ljubavnom napitku. *Adina* to ne može podnijeti, a u njezinu oku se pojavljuje suza o kojoj *Nemorino* pjeva jednu od najpoznatijih tenorskih arija *Una furtiva lagrima* (Jedna tajna suza). Spoznavši da voli *Nemorina*, a ne narednika *Belcorea*, *Adina* otkupljuje *Nemorinov* vojni ugovor i predaje ga *Nemorinu* pjevajući ariju *Prendi per me sei libero* (Uzmi, ja sam ti donijela slobodu). Pojavljuje se *Belcore* koji svoju naklonost poklanja *Gianetti*. Na kraju sve sretno završava i svi pjevaju *Ei corregge ogni difetto* (On ispravlja svaki nedostatak), a *Adina* i *Nemorino* se prepuštaju ljubavi.

Osobe:

ADINA, Vesna Djurkovic, Katarina Toplek Horvat

NEMORINO, Kristian Marušić, Ladislav Vrgoč

BELCORE, Robert Adamček, Dalibor Hanzalek, Leon Košavić

DULCAMARA, Blaž Galojlić, Berislav Puškarić

GIANETTA, Ivana Medić, Kristina Owais, Andrea Paić

U operi sudjeluju solisti, zbor, baletni ansambl i orkestar HNK u Osijeku

Koncertni majstori Béla Nagy i Igor Šimonji

Zborovođa Slobodan Cvetičanin

Korepetitori Damir Šenk i Igor Valeri

Inspicijentica Irena Budak

Šaptačica Ivana Klaić

Mentorica pjevanja Katalin Brunjai-Hihlik

Rukovoditelj Tehnike Mato Ivić

Voditelj pozornice Željko Pljuskovac

Voditeljica maskersko-vlasuljarske radionice Ružica Miler

Voditelj tona Davorin Toth

Slikar izvođač Leon Landeka

Dekor i scenska oprema izrađeni u radionici HNK pod vodstvom Željka Jurića.

Kostimi izrađeni u krojačkoj radionici HNK pod vodstvom Gordane Jurković.

Premijera: 25. studenoga 2022.

Nakladnik HNK U OSIJEKU | Intendantica DRAŽENA VRSELJA | Ravnatelj Opere FILIP PAVIŠIĆ | Urednica kazališnih izdanja IVANA ŠOJAT | Tehnički suradnik ANTE KOLOBARIĆ | Fotografije KRISTIJAN CIMER | Dizajn, priprema i tisak FOTO ART, OSIJEK | Naklada 150 primjeraka | Redakcija zaključena 21. studenoga 2022.

Energija koja pokreće Hrvatsku

HEP Više od struje

Ljubavni NAPITAK

Komična opera

Dirigent
Mladen Tutavac

Redatelj
Ozren Prohić

Scenografkinja
Sheron Pimpi-Steiner

Ivana Živković

Kostimografkinja
Mirjana Zagorec

Oblikovatelj svjetla
Tomislav Kobla

Scenski pokret
Maja Huber

1907
HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
U OSIJEKU
116. kazališna sezona

Ljubavni NAPITAK

Gaetano Donizetti / L'elisir d'amore

Dirigent: Mladen Tutavac - Redatelj: Ozren Prohić - Premijera: 25. studenoga 2022.

SPONZOR PREDSTAVE **nexe**

SPONZOR SEZONE **HEP**

GLAVNI MEDIJSKI POKROVITELJI **Glas Slavonije**

Laganini

STV

PARTNERI **Kandit** **SAPONIA**

ZAHVALJUJEMO NA POTPORI

Hotel Central

Bijelić Co.

Dukat

JOSIĆ

PEVEX

HRT
FOTO
OSIJEK

031
200
200
TAXI

OSJEČKO

KOLAR
OBITELJSKI PODRUM

Hotel Waldemar

Hotel Waldemar

Hotel Waldemar